

NYA
**NORRA
SVERIGE**

FOSSILFRITT
STÅL ÄR
FRAMTIDEN

SID 16

AI
SOM
ACCELERATOR

SID 6

VI BRYTER
NY MARK –
TILLSAMMANS

SID 8

SAMHÄLLSOMVANDLING MED

**TURBO-
EFFEKT**

UTAN MOTSTYCKE

SID 4

BOSTADS-
BYGGANDE
– EN NYCKELFRÅGA

SID 22

Föregångare i omställningen ...

**MEN HUR HÖJER
VI TEMPOT?**

SID 2

Sverige går först in i framtiden, men inte tillräckligt snabbt.

”Hur höjer vi tempot?”

Sedan några år tillbaka pågår en stor samhälls-omvandling i norra Sverige – en kursändring för alla, industrier likväl som individer, från den fossila logiken och mot en hållbar framtid. I den här tidningen kan ni läsa om en rad goda exempel, och även om några av de största utmaningarna.

Det här omställningsarbetet är i gång men det mesta av arbetet återstår fortfarande att göra, och vi behöver fortsätta göra det nu. Tiden har blivit en faktor. Vi har ett väldigt bra utgångsläge i den internationella konkurrensen, men Sverige behöver utnyttja det här tidsfönstret som står öppet.

”Svaret är såklart tillsammans. Vi behöver ta tillvara på den här his toriska möjligheten, och det enda sättet att lyckas är via samarbete.”

telefoni och internet, men nu handlar nästa paradigmskifte om att fortsätta utvecklas på hållbara sätt.

Nya samarbeten höjer tempot, det vet vi. Och det kan handla om helt nya partners som aldrig tidigare kroat arm, men även om nya slags samarbeten, med nya processer där tidigare konkurrenser delar på både värde och risk – till och med ibland mellan det publika och det

privata. Här går vi in i en spännande och ny tillvaro med stor potential och massor av frågor att lösa.

Ett annat sätt att höja tempot är att höja effekten, alltså genom att samordna arbetet bättre, i alla områden av samhället. Vi behöver knyta ihop de olika nivåerna, mellan kommuner, regionalt och nationellt liksom mellan offentliga aktörer, näringslivet, akademien och civilsamhället.

I praktiken handlar det om att skapa möten och mötesplatser, om att uppdatera, informera och inspirera varandra för att få rätt partners att göra rätt saker i rätt ordning. Vi behöver diskussion och dialog, under fysiska, mänskliga möten men också via digitala plattformar och med hjälp av ny teknik som artificiell intelligens.

Ett högre tempo betyder ett snabbare resultat för Sveriges bästa, men även för planetens skull.

Att vi rör oss framåt gemensamt är just nu viktigare än den exakta riktningen, med så mycket som förändras i vår moderna värld. Riktningen kan vi korrigera längs vägen, förutsatt att vi är överens om grunderna.

Och samförstånd kräver förstås att alla har tillgång till korrekt och aktuell information. Därav den här bilagan ni håller i handen. Se den som en informationsbit i det stora pusslet. Läs gärna igenom och fundera var du och er organisation kan tänkas bidra till den här rörelsen, framåt.

Ert bidrag blir då ett av svaren på frågan ”Hur höjer vi tempot?”.

Richard Carstedt,
Ordförande,
Regionala Utvecklingsnämnden (S)

Det här är Region Västerbotten

Region Västerbotten har utöver hälso- och sjukvårds-uppdraget också ett regionalt utvecklingsansvar, ett ansvar för platsen Västerbotten. Målet är ett samhälle där människor vill stanna, för ett kortare besök eller hela livet. Det är platsen med goda förutsättningar för att besöka, växa, arbeta och bli gammal.

Regionens obligatoriska uppdrag är:

- Hälso- och sjukvård samt tandvård
- Regional utveckling
- Kollektivtrafik

Regionfullmäktige har dessutom gett verksamheten följande uppdrag:

- Kultur
- Turism
- Folkhälsa och social välfärd
- Forskning, innovation och utbildning
- Engagemang i länets intressen nationellt och internationellt

Visste du att ...

... Västerbotten upptar en åttondel av Sveriges yta, är lika stort som 17 Gotland och nästan dubbelt så stort som Belgien?

... Skelleftefältet, som sträcker sig från Skellefteå i Västerbotten, vidare västerut drygt 30 mil mil längs Skellefteälven till Arjeplog i Norrbotten, är ett av världens mineralrikaste områden?

15

Västerbottens län har 15 kommuner:

Bjurholm, Dorotea, Lycksele, Nordmaling, Malå, Norsjö, Robertsfors, Skellefteå, Sorsele, Storuman, Umeå, Vilhelmina, Vindeln, Vännäs och Åsele.

meå.

Kulturstaden med en snirklande älv, universitet med nobelpristagare, världskända musiker, Champions League-vinster, fin natur och ett blomstrande näringsliv.

Det här är annonsen som ska övertala dig att investera i Umeå. En lyckad investering handlar nämligen om så mycket mer än att bara hitta ledig mark, ett billigt elnät och bra infrastruktur om man ska lyckas i längden.

Du behöver en hel stad. Du behöver åsikter, humor, opera, kreativitet, kunskap och människor som trivs för att ditt bolag ska fungera.

Du behöver en region som kan kombinera sitt geografiska område med naturresurser, hamnar, tåg och flyg med människor som trivs och har koll.

Vi växer nu med 600 företag, bygger nya industrier och får fler och nöjdare invånare för varje år som går.

Så har du några miljarder över och vill bli kompis med 132 036 peppade Umeåbor, ring marknadschef Anna Olofsson på kommunen så styr vi upp en rundtur. Du hittar också mer info på umea.se/investera

Annas mobilnummer är 070 - 652 06 56

UMEÅ. MER MÖJLIGHETER.

Samhällsomvandling
med turboeffekt

Den fortsatta resan klarar vi bara tillsammans

Skellefteå är ett närmast unikt exempel på en extremt snabb samhällsomvandling med den gröna omställningen, att skapa ny energi på ett nytt sätt, som drivkraft.

Vi är mitt inne i en otrolig resa, som är en förmån att få vara med om. Jag nyper mig i armen nästan varje dag. Är det verkligen sant? Ja, det händer nu, på riktigt.

Det säger kommunstyrelsens ordförande Lorents Burman (S). Han beskriver det som pågår i Skellefteå som en turboeffekt utan motstycke, i alla fall i Sverige.

– Det vi upplever här och nu är exceptionellt på alla plan. Det är nog svårt för omvärlden att förstå.

Att beslutet i oktober 2017, då Northvolt valde Skellefteå för sin batteritillverkning, skulle få så omvälvande konsekvenser kunde nog ingen ana.

– Nej, det gick inte att föreställa sig. Bara det att verksamheten blivit dubbelt så stor som man talade om då, att det faktiskt handlar om Europas största industrietablering, här hos oss i Skellefteå, det är ju helt otroligt.

Lorents Burman påpekar att bland de drygt 40 kommuner som visade intresse för etableringen var det Skellefteå som hade exakt det som Northvolt behövde: mark, grön energi, kraftledningsnät, hamn, flygplats, dessutom en stark industritradition som grund.

– Men utan stödet från Region Västerbotten hade det aldrig blivit av. De gjorde ett enormt arbete i samband med ansökan och deras fortsatta stöd har varit ovärderligt, säger Lorents Burman.

Han lyfter det faktum att industrihistoria nu skrivs med en revolutionerande teknik, i Skellefteå i Västerbotten av alla platser. Men hur agerar man som kommun? – Vi har ingen manual att följa. Ingen var väl beredd på att det skulle gå så här snabbt. Inte staten och inte vi heller.

Lorents Burman betonar att kommunen jobbar intensivt varje dag för att möta utvecklingen. Det är en jätteutmaning som kräver enorma investeringar i infrastruktur.

Han konstaterar vidare att kommuner är experter att ta sig an företagsetableringar, men inte plötsligt en fabrik med uppåt 5 000 anställda. Med kringeffekter handlar det totalt om cirka 20 000 arbetstillfällen. På sikt ännu fler.

– Klarar vi det? Nej, det är inte rimligt att en enskild kommun ska klara det själv. Ingen är rustad för det. I synnerhet som vi inte har rådighet i alla frågor. Att vi behöver stöd från staten säger sig självt. Vi väntar nu med iver på en handlingsplan.

Lorents Burman nämner bland annat hjälp med kompetensförsörjningen, att locka människor att flytta till jobben, till exempel med flyttstöd. Här talar vi om en bygd som under ett par decennier från 1990-talet och framåt tappat 5 000 invånare. Skellefteå har nu på två år fått 3 000 nya invånare.

– Men för att möta behoven av kompetens och arbetskraft måste vi få hjälp på vägen, även med investeringsstöd. Det är helt nödvändigt, säger Lorents Burman

och förtydligar att investeringstakten under en tioårsperiod beräknas bli 200 miljarder kronor, sammantaget det offentliga och näringslivet. Kommunens del, inklusive de kommunala bolagen, landar då på gigantiska 40 miljarder kronor.

– Normalt skulle vi kanske investera 10 till 15 miljarder. Ingen kommun i Sverige borde behöva klara 40 miljarder, inte ens Stockholm och Göteborg. Vi har hittills tagit hela risken, alla investeringar. Nyligen tog vi beslut om 1,5 miljarder för utveckling av vår hamn.

Lorents Burman påtalar med emfas saknaden av en nationell handlingsplan, "en verktygslåda", som stödjer upp allt som måste till för att möta den gröna omställningen.

– Staten har sedan decennier en tradition att möta upp nedläggningar, där finns en vana men inte alls att möta upp snabb tillväxt. Det vill säga det som nu sker här norr, i Luleå, Boden, Kiruna och så vidare. Det gäller nu att kunna ta emot den här typen av investeringar, annars går det Sverige förbi. Det är ett reellt hot. Ett fönster är nu på glänt. Om vi inte klarar det här så kommer fönstret att stängas, menar Lorents Burman, inte utan en viss oro.

Ny infrastruktur, vägar, järnvägar och flyg har extremt långa ledtider. Ett högaktuellt exempel är det segdragna bygget av Norrbottenbanan.

– Det måste snabbas upp, nu, säger Lorents Burman. Han nämner också Skellefteås nya förbifart för E4, där beslut togs

redan 2012. I maj 2022 tillsattes pengarna. Nu ska Trafikverket utreda dragningen i fem år.

– Det är inte rimligt, i synnerhet som det bara finns ett reellt alternativ till dragning.

Men den gröna omställningen, både dess positiva konsekvenser och utmaningar, handlar inte bara om Skellefteå och de större städerna. Det här är som Lorens Burman påpekat, en landsända som har varit på väg att avfolkas från 1950-talet och framåt.

– Det här är till gagn för hela norra Sverige, samtliga kommuner. Vi kan skatta oss lyckliga för Umeå som med sitt universitet sedan decennier tillfört en kraft att hålla emot. 1970 hade vi lika många invånare, sedan dess har Umeå seglat i väg. Nu får också vi i Skellefteå en roll som tillväxtmotor att stå emot avfolkning och blir därmed en tillgång även för mindre kommuner, som Norsjö, Malå, Åsele, Sorsele och Storuman. Vi ser nu möjlighet för industrietableringar även där.

Det som pågår har också en mental betydelse, menar Lorents Burman. Norra Sverige står plötsligt för något nytt. En ny positiv bild växer fram, helt omvänd från 60-talets dystra flyttlass söderut. Nu finns en framtidstro, att vilja stanna kvar, även flytta hem igen.

– Vi i norr är ledande i omställningen och måste nu höja tempot. Det blir en boast för hela landet. Det går att växa upp men vi måste få hjälp. Vi måste tillsammans vara extremt snabbfotade. Vi är det, det är nu upp till staten att också vara det.

Text: Per-Åke Hultberg
Foto: Patrick Degerman

– Jag nyper mig i armen nästan varje dag. Är det verkligen sant? Ja, det händer nu, på riktigt, säger Lorents Burman, kommunalråd i Skellefteå.

Kvinnors företagande är en viktig del av samhällsomvandlingen i norra Sverige

Foto: Evelina Boström, Iconic Media
Text: Cecilia Lindell

Parallellt med de gröna framtidssatsningarna inom industrin behövs en mångfald av företag. De 4K är en plattform som sätter ljuset på kvinnors entreprenörskap i Västerbotten. Namnet De 4K står för kapital, kompetens, kontakter och kunder.

I Västerbotten finns många kvinnor med starka affärsidéer. Mitt i den entreprenörs- och innovationsandan skapar De 4K mötesplatser och främjar nätverksbyggande som både synliggör och utvecklar företagen. De 4K breddar bilden av en framgångsrik företagare genom att lyfta länets många kvinnor som är soloentreprenörer. Entreprenörer som skapar sysselsättning till sig själva men även jobbar i nätverk och kluster, och som framgångsrikt bidrar till utveckling och innovation i både näringsliv och samhälle.

Västerbottens landshövding Helene Hellmark Knutsson är initiativtagare till De 4K, tillsammans med Sparbanksstiftelsen Norrlands Riskkapitalstiftelse. Helene är tydlig med De 4K's utgångspunkt och säger:

"Vårt fokus är det som kvinnorna ser som viktigt för att stärka sina företag och affärer."

Helene Hellmark Knutsson berättar om De 4K's träffar i Lycksele, Skellefteå och Umeå där företagare från hela länet samlas.

– Vi samskapar mötesplatserna med dem vi vänder oss till. Ett nytt spår är att vi bjuder in kvinnor och män som vill investera i kvinnors företag. Vi har börjat utveckla ett investerarnätverk.

Helene Hellmark Knutsson menar att hela främjandesystemet behöver ökad kunskap om kvinnors entreprenörskap för att erbjuda likvärdiga möjligheter som till de mer traditionella företagen inom till exempel tillverkningsindustrin.

Frida Anundsson, vd för Sparbanksstiftelsen Norrlands Riskkapitalstiftelse, har en samordnande roll i De 4K. Frida ser den stora potentialen i De 4K's nätverk som både kan stärka befintliga affärer och skapa nya möjligheter.

"Vi ska ta vara på den innovationskraft och bredd som finns bland de företagande kvinnorna."

Frida Anundsson beskriver De 4K som ett nätverk med både små och stora företag, från teknik till livsmedel, med hållbarhet och samhällsengagemang i sina affärsidéer.

– Vi får möta personer som sprider otroligt mycket energi och vi får höra många starka företagsberättelser. Västerbotten är en härlig och dynamisk plats att leva på. I både fjällmiljö, kustmiljö, i städer och på landsbygd finns kvinnor som startar och driver företag som växer. Det är viktigt att vi synliggör det. Att kvinnor vill etablera sig i Västerbotten spelar en avgörande roll för vår fortsatta samhällsutveckling.

Vad är De 4K?

De 4K är en plattform för kvinnor som äger, driver eller investerar i företag i Västerbotten. De 4K erbjuder träffar, lyfter företagsfrågor och bygger nätverk för nya potentiella samarbeten. Namnet De 4K står för kapital, kompetens, kontakter och kunder

De 4K startade 2020 på initiativ av Västerbottens landshövding Helene Hellmark Knutsson tillsammans med Sparbanksstiftelsen Norrlands Riskkapitalstiftelse. Plattformen är ett länsövergripande komplement till lokala nätverk och drivs i samverkan med flera näringslivsorganisationer.

Är du kvinna* och företagare i Västerbotten eller nyfiken på att flytta hit?

Kom och prata med oss i vår monter på Västerbotten på Grand Hôtel, sök upp De 4K på LinkedIn eller maila de4k.vasterbotten@lansstyrelsen.se för mer information om våra mötesplatser.

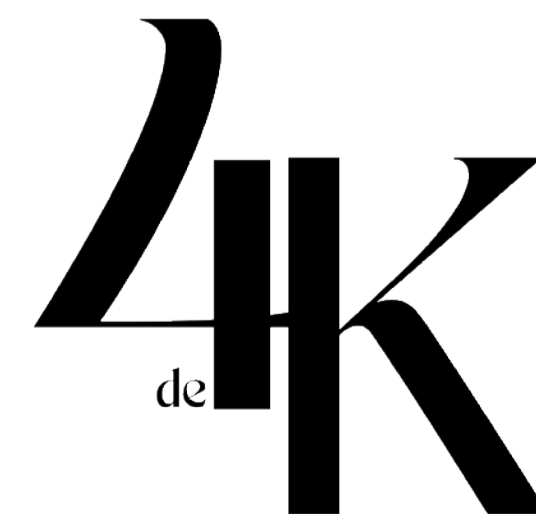
*Identifierar dig som kvinna

Lansstyrelsen
Västerbotten

Sparbanksstiftelsen Norrlands
Riskkapitalstiftelse

KAPITAL | KOMPETENS | KONTAKTER | KUNDER

DIGITAL OMSTÄLLNING

AI som accelerator för kompetensförsörjning

– Det finns oändliga möjligheter med artificiell intelligens, men är det alltid så klokt? Just nu är vi i ett teknikdrivet skede. Men bara för att tekniken finns, måste den då användas? Vill vi verkligen ha det så?

Frågan ställs av Mikael Wiberg, professor i informatik vid Umeå universitet. Han och hans kollegor ingår i ett nationellt forskningsprogram där mötet mellan teknik, människor och verksamhetsutveckling studeras, mycket kopplat till artificiell intelligens.

Den gröna omställningen i norra Sverige förutsätter ett stort inflöde av människor, folk som kan teknik men också är öppna för ny kompetens. Det vill säga, den gröna omställningen går hand i hand med en digital omställning där ny teknik, automation, robotisering och inte minst artificiell intelligens kommer att

genomsyra och förändra våra olika verksamheter, ja hela samhället.

Betyder det möjligen att behovet av arbetskraft i norra Sverige inte blir så stort som man trott?

– Jag skulle säga att det är lika stort, men AI blir en accelerator för kompetens där enklare rutinmässiga jobb ersätts. Men i stället tillkommer ett stort behov av arbetskraft för mer avancerade och mer stimulerande arbetsuppgifter. Jobb som kan gör mer och mer bättre saker, minst lika många som dem som ersätts. Det vill säga nya typer av arbeten som kommer i kölvattnet av den snabba teknikutveckling vi nu står mitt i, säger Mikael Wiberg.

Han betonar att farhågor att mänsklig arbetskraft på sikt inte skulle behövas är klart överdrivet.

– AI kommer inte att ersätta människor, men människor med AI kommer att ersätta människor utan AI, och väldigt många arbetsuppgifter.

Den utvecklingen är redan i full gång, påpekar Mikael Wiberg, som beskriver den nya tekniken som en "superpower" som klarar att hantera och analysera oerhörda datamängder, generera nytt innehåll – texter, bilder, analyser. Att veta hur AI kan nyttjas, och dra fördel av vad den kan åstadkomma kommer att kräva en betydligt högre kompetensnivå.

– Det gäller nu att dra nytta av den nya tekniken alla fördelar. Det kräver

mer av oss på individnivå. I stället för att fokusera på AI som hot eller möjlighet är det viktigt att verkligen tänka till aktivtets- och verksamhetsmässigt. Vad vill vi digitalisera? Och när och till vad behöver vi människor? Ibland är digitala lösningar jättebra och viktiga, en verklig hjälp, men absolut inte alltid, poängterar Mikael Wiberg och nämner den nu högaktuella teknikkönsningen med självkörande bilar.

– Vad är poängen? Är det inte att köra bilen som är det roliga? Mikael Wiberg konstaterar att det i dag är näst intill omöjligt att få mänsklig kontakt via 1177. Är det verkligen en sådan framtid vi vill ha, att slippa ringa kundtjänst? Ibland är det väl också viktigt att snabbt och smidigt kunna prata med en människa?

Med andra ord, AI är jättebra för väldigt många saker. Enkla, manuella jobb kommer som sagt att försvinna. Att till exempel korrekturläsa en text gör AI extremt mycket snabbare än vad vi människor kan.

– Nivån med hjälp av AI kommer att höjas inom en rad områden, men det är viktigt att identifiera när det passar och när det inte passar. Till exempel vid rekrytering av arbetskraft där många företag nu testar AI. Är det klokt? Vill man inte ha med det mänskliga omdömet?

Eller inom vården när patienter ska skrivas ut efter att ha varit inlagda på sjukhus, vill vi att AI ska sköta den uppgiften med en del av framtidens kollektivtrafik testats med ett kritiskt perspektiv. Är det bra för alla? Är det klokt att inte ha en chaufför att kunna kommunicera med, i synnerhet för barn med funktionsnedsättningar. Här är normalt den mänskliga faktorn oerhört betydelsefull. Frågan är om den kan den ersättas med ny teknik.

– Visst är det ett effektivt sätt att optimera antalet patienter och minska värdköer, men vill man inte som patient träffa en läkare som berättar att nu kan du åka hem? Digitala lösningar är verkligen till stor hjälp och den utvecklingen har ju bara börjat. Men här gäller det att tänka till, att kritiskt fundera vad vi vill ha hjälp med.

Text: Per-Åke Hultberg

Mikael Wiberg som är en av talarna vid invigningen av Västerbottenveckorna på Grand Hotel i Stockholm, 29 januari till 9 februari.

WASP – Humanities and society

Forskningen inom AI vid Umeå universitet, som till stor del inryms inom WASP – HS, är en del av ett omfattande nationellt forskningsprogram finansierat av Wallenbergstiftelserna och löper under tio år.

Huvudfokus är att ta reda på hur artificiell intelligens och autonoma system agerar i samarbete med människor.

Självkörande bussar – i kollektivtrafik, för alla

Ett delprojekt i samarbete med Linköpings universitet har redan genomförts. Här har självkörande bussar som en del av framtidens kollektivtrafik testats med ett kritiskt perspektiv. Är det bra för alla? Är det klokt att inte ha en chaufför att kunna kommunicera med, i synnerhet för barn med funktionsnedsättningar. Här är normalt den mänskliga faktorn oerhört betydelsefull. Frågan är om den kan den ersättas med ny teknik.

Text: Per-Åke Hultberg

NORRBOTNIABANAN

Norrbotniabanan brådskar, men när står den klar?

I mitten av september presenterades Trafikverkets förslag till regeringen när det gäller möjligheterna att intensifiera byggandet av bland annat Norrbotten, med anledning av de stora pågående investeringarna i Västerbotten och Norrbotten. Norrbotten AB och intresseorganisationen Norrbotten AB och intresseorganisationen Norrbotten AB gruppen önskar en större tydlighet vad gäller mål för färdigställandet, finansiering och hur det fortsatta arbetet ska bedrivas.

Trafikverket har gjort en gedigen utredning och lämnat många bra förslag på hur en tidigareläggning av bland annat Norrbotten skulle kunna genomföras. Men vi behöver ett konkret tidsmål för när den ska vara färdigställd, säger Gusten Granström, vd på Norrbotten AB.

Investeringarna i Norrbotten och Västerbotten uppgår nu till hela 1 400 miljarder kronor, enligt Norrbottens Handelskammare. Kompetensförsörjningen är därför den kanske allra mest brännande frågan i norra Sverige just nu, säger Gusten Granström.

Och när det gäller just persontrafiken, så pekar alla siffror på att Norrbotten är en avgörande faktor för att klara

kompetensförsörjningen och samtidigt minska klimatpåverkan.

Trafikverkets utredning visar på en kraftig tillväxt längs banans södra sträcka och skriver upp tidigare prognoser kring befolkningsutvecklingen i Umeå och Skellefteå rejält.

”Det är viktigt att förstå vilken enorm påverkan dessa miljardinvesteringar har på i princip alla samhällsfunktioner i norra Sverige.”

– Och att omställningen och utvecklingen måste ske skyndsamt, inte minst när det gäller infrastrukturen, säger Elisabeth Sinclair.

I en skrivelse till regeringen efterlyser Norrbotten AB och Norrbotten AB ett fastställt mål för när Norrbotten ska vara klar, för att underlätta planering och genomförande för kommuner, regioner och operatörer.

– Vi hoppas att regeringen accepterar Trafikverkets förslag om upplåning som en kompletterande finansiering till anslagsfinansiering. Vi behöver göra allt vi kan för att färdigställa banan så snart det är möjligt, säger Gusten Granström.

När det gäller det fortsatta arbetet med att intensifiera byggandet av Norrbotten har Norrbotten AB tagit fasta på de lärdomar som drogs under byggandet av Botniabanan under 2000-talets första tio år. Där sattes tidigt ett mål och man skapade även ett infrastruktur-bolag som gav kommunerna större insyn i Trafikverkets arbete och tvärtom.

– Det gjorde det lättare för kommunerna att organisera sitt arbete och säkerställde att inte kommunerna själva blev flaskhalsar i arbetet. Det skapade bra kopplingar mellan kommunerna och Trafikverket, deras experter och andra myndigheter. De goda flödena mellan alla aktörer ledde också till fördelar när det gällde att behålla kompetens i bolaget under hela projektiden. Tyvärr är bolagisering något som Trafikverket avfärdar i sin rapport, säger Elisabeth Sinclair och tillägger:

– I sitt anförande på Järnvägsforum Norr i Luleå sa infrastrukturministern Andreas Carlson att ”En god infrastruktur och transporter är helt avgörande för att Sverige ska lyckas med den gröna omställningen.” Det visar på vikten av ett snabbt färdigställande!

Om Norrbotten

• Omfattar 27 mil järnväg mellan Umeå och Luleå.

• Konstrueras för både gods- och passagerartrafik.

• Hela Norrbotten ingår i den nationella infrastrukturplanen 2022–2033.

• Bygget pågår av Norrbotten AB första 12 km till Däva.

• Projektering och planering för byggnation pågår mellan Däva och Skellefteå. Järnvägsplanerna för sträckan vann laga kraft december 2023.

• Planering pågår för sträckan Skellefteå–Luleå.

Gusten Granström, vd Norrbotten AB, och Elisabeth Sinclair, projektledare Norrbotten AB. Foto: Patrick Degerman

”Ny teknik är aldrig bra, eller dålig. Snarare handlar det om hur vi tillvaratar digitaliseringens möjligheter, hur vi utformar tekniken mot verksamhetens behov, och hur vi formar tekniken i relation till oss människor och därmed vår framtid”.

Skellefteå Universities Alliance

Ny akademisk modell för Sverige

En allians med fem lärosäten – Mälardalens universitet, Högskolan Väst, Gymnastik- och idrottshögskolan, Högskolan i Gävle samt Mittuniversitetet – har bildats med syfte att bedriva högre utbildning och forskning i Skellefteå.

Här på Campus Skellefteå har Luleå tekniska universitet och Umeå Universitet sedan länge bedrivit verksamhet. Med Skellefteå Universities Alliance, SUA kommer nu kapaciteten att kraftigt utökas.

– Med den tillväxt vi har så behöver vi kraftigt växla upp utbudet av högre utbildning för att kunna försörja näringslivet och den offentliga sektorn med personal. Vi är därför oerhört glada över bildandet av Skellefteå Universities Alliance, som blir något helt nytt och unikt och som passar oss perfekt mitt i den samhällsomvandling vi nu står i, säger Skellefteås kommundirektör Kristina Sundin Jonsson.

Bakgrunden är de stora etableringarna av nya företag, vilket inneburit ett stort behov av kompetensförsörjning där alla samhällsinstitutioner nu är tvungna att accelerera sina verksamheter. För att kunna säkra behovet av utbildningar på plats har Skellefteå, utan eget lärosäte, behövt tänka nytt.

Modellen som lanseras redan nu i år blir landets första testbädd för akademisk innovation och förnyelse. Här kommer bland annat nya utbildningar, utbildningsformer, pedagogik och samverkansmodeller mellan lärosätena att testas för att sedan skalas upp nationellt.

Allt eftersom kommer utbudet av program och kurser i Skellefteå att utökas med både grundutbildning och fortbildning. Målsättningen på sikt är att betydligt fler lärosäten ska ansluta sig till SUA, minst 15 nationella och 5 internationella till 2030. Samtal pågår för övrigt redan nu med ett antal lärosäten. Fullt utbyggt planeras för 15 000 registrerade studenter inom ramen för alliansen.

Text: Per-Åke Hultberg

Pia Sandvik, vd för Teknikföretagen, i grunden civilingenjör med en stark passion för forskning, teknik och utveckling.

Vi skapar det nya och bryter ny mark – tillsammans

Svensk industri är med sin innovationskraft, framsynta idéer, stora investeringar och nya anläggningar drivande i den gröna omställningen. Det betonar Pia Sandvik, ny vd för Teknikföretagen, som med 4 400 medlemsföretag står för en tredjedel av Sveriges export.

Den gröna omställningen är en förutsättning för fortsatt svensk konkurrenskraft. Vi är duktiga på innovationer och digitalisering, och vana att verka i teknikens framkant i en konkurrensutsatt global kontext. Det gör att vi som land har alla förutsättningar att gå i bräschen, säger Pia Sandvik.

Efter att ha bott och arbetat i norra Sverige i två decennier, både inom näringsliv och akademi, bland annat som rektor på LTU, har hon god kännedom om det som pågår inom näringslivet i norr, både förutsättningar och inte minst möjligheter med den gröna omställningen.

– Det vi nu upplever med alla nya initiativ, brett inom alla branscher är otroligt intressant. Utmaningen nu är att få alla aktörer inom hela värdekedjan och ansvariga för infrastruktur att springa i takt, från råvaror till slutprodukter.

Pia Sandvik lyfter speciellt forskning, kompetensförsörjning och teknikutveckling, behovet av både ny kunskap och nya material, samtidigt som processer och produktion måste optimeras.

– Teknikomställningen sker i en allt snabbare takt, mycket tack vare digitaliseringen. Hela systemet med alla aktörer behöver samverka. Det är vi tillsammans som skapar det nya och bryter ny mark, poängterar Pia Sandvik.

– Utmaningen är större än bara en angelägenhet för enskilda kommuner och regioner. Det inkluderar hela samhället. Industrin tänker nytt och annorlunda, hittar nya lösningar, samverkar, vill dela risk och hjälpas åt, samtidigt som vi måste ha viss respekt för att det tar lite tid att ställa om.

I fråga om risktagning och ansvarsfördelning betonar Pia Sandvik statens roll, som först och främst är att sätta ramvillkor och förutsättningar för näringslivet att förhålla sig till. Det handlar om allt från infrastruktur inom exempelvis transporter och energiförsörjning till kompetensförsörjning, forskningspolitiken och effektivitet i beslutsprövningar och tillstånd.

– Företagen går fort fram och då måste politiken också gå fort fram. Vi har en stor och växande investeringsskuld i infra-

strukturen, framför allt i energisystemet. Det talas om ett fördubblat elbehov inom tio år, vilket ju är helt enormt. Vad vi efterlyser är en trygg och stabil energiförsörjning. Då behövs alla energislag. Det är jätteviktigt för omställningen.

”Om allt ska fungera måste vi också samverka över alla organisatoriska gränser.”

Pia Sandvik

– Att säkerställa den gröna omställningen handlar om vår fortsatta konkurrenskraft. Här gäller det att tänka nytt, inte bara göra som vi och andra gjort tidigare. Men vi ska givetvis fortsätta utveckla de områden där vi är riktigt bra. Och om allt ska fungera måste vi också samverka över alla organisatoriska gränser. Det är en jätteutmaning och samtidigt en enorm möjlighet för hela Sverige.

Text: Per-Åke Hultberg
Foto: Erik Thor

SNART KLART FÖR GRUVSTART I VÄSTERBOTTEN

Prospekteringsbolaget Botnia Exploration står nu i begrepp att påbörja brytning av guld i Västerbotten, den första nya gruvan i Sverige på mer än ett decennium.

Att det finns guld och andra mineraler i Vindelgranseleområdet, 7,5 mil från Lycksele stad, är välkänt sedan decennier tillbaka. Det är här längs guldlinjen, Sveriges och Europas mineralrikaste område, som Botnia Explorations fyndighet Fäbodtjärn ligger.

– Vi är nu antligen i gång med markarbeten för hela industriområdet. Vår förhoppning är att kunna gå under jord i april, beroende på vädret. I så fall räknar vi med att kunna påbörja brytning med leverans av malm efter sommaren. Det är då det roliga börjar på allvar, säger CFO Thomas Ljung och skrattar.

Han sticker inte under stol med att det varit en lång och prövosam resa med olika tillstånd hit och dit under många, långa år. En jätteprocess för det lilla bolaget som påbörjades redan 2007 innan allt slutligen föll på plats med miljötillstånd 2021.

– Att vi nu har lyckats träcka oss igenom nålsögat känns som en enorm stor lättad. Det är en dröm som nu går i uppfyllelse. Det känns helt fantastiskt. Jag ser det också som en positiv signal, som en medvind för hela gruvbranschen.

Vi är inte konkurrenter utan gläds med varandra.

Att Thomas är entusiastisk går inte att ta miste på. Sverige är underprospekterat, påpekar han och betonar det numera välkända stora behovet av olika mineraler. I synnerhet de innovationskritiska metallerna och mineralerna som är vitala för klimatomställningen, till exempel kobolt.

– Här vill vi bidra så att vi i Sverige kan använda lokalt framtagna metaller i stället för att importera från länder med låga miljökrav och dåliga arbetsförhållanden. Vi vill också visa att det går att bedriva småskalig hållbar brytning och ändå vara lönsamma och samtidigt vara en föregångare med begränsad miljöpåverkan. Det är bättre att vara liten och lönsam än stor och olönsam. Så vi börjar i det lilla med 20–25 anställda.

Thomas Ljung lyfter den felaktiga föreställningen att gruvdrift är detsamma som jättelika dagbrott, ett hot mot värdefull natur. Här tänker Botnia Exploration nytt och annorlunda. Det betyder i praktiken att gruvan i Fäbodtjärn tar en förhållandevis mycket liten markyta i anspråk. Verksamheten där ska inte på något sätt jämföras med hur de stora internationella gruvbolagen arbetar.

Guldet kommer att utvinna under jord med nuvarande tillstånd för brytning ned till 260 meters djup. Men Thomas Ljung ser samtidigt den snart igångsatta gruvan som ett startskott till att hitta mer guld.

– Vi vill visa att det går att bedriva småskalig hållbar brytning och ändå vara lönsamma och samtidigt vara en föregångare med begränsad miljöpåverkan, säger CFO Thomas Ljung.

– Vi ser nu möjligheten att blicka framåt med fortsatt prospektering. Mer djupgående drift samtidigt som vi tittar på möjligheten att bredda området norrut, säger Thomas Ljung och påpekar det faktum att människor i Västerbotten är vana vid gruvdrift, att de har kunskap och erfarenhet på ett helt annat sätt än folk i andra delar av landet.

– Här möts vi av en i stort sett mycket positiv opinion. Det gör allt så mycket enklare. I samband med att brytningen drar i gång har vi också glädjen att välkomna en ny vd, Fredrik Bergsten från Skellefteå. Det innebär att vi då med hans gedigna gruvkunskap blir ett lokalt norrländskt bolag

med både vd och verksamhet i Västerbotten, säger Thomas Ljung som inte tvekar ett ögonblick vad gäller Botnia Explorations framtida ambitioner.

– Målet är att bli Sveriges ledande guldproducent och samtidigt vara ett internationellt exempel för lönsam gruvdrift med begränsad miljöpåverkan.

BOTNIA EXPLORATION

www.botniaexploration.com

DELAD OMSTÄLLNINGSNOTA

Den gröna omställningen –

Vilket ansvar borde staten ta?

Är det rimligt att några få kommuner ska stå för nästan hela samhällets risk för omvandlingen till grön industri och produktion i Sverige? Den omställning som är helt nödvändig för att vi ska nå upp till de satta klimatmålen. Nej, menar Annika Wallenskog, chefsökonom på Sveriges kommuner och regioner.

I rapporten "Vem ska stå för risken" ställer hon frågan, "Vilket ansvar ska staten ta?"

Svaret är ganska självklart, menar hon. – Industrietableringarna är inte bara den enskilda kommunens angelägenhet utan hela samhällets. Statligt stöd behövs redan nu.

I rapporten som publicerades i somras studeras specifikt Skellefteå, Luleå och Boden. Både fördelar, nackdelar och risker med de stora industrietableringarna beskrivs och framför allt hur de berörda kommunerna påverkas nu och framöver av det som händer.

– Etableringarna innebär givetvis stora möjligheter för de enskilda kommunerna, men är samtidigt ett stort risktagande. För att få till den gröna omställningen i sina respektive kommuner behöver de tre tillsammans satsa 63 miljarder kronor. Hur ska de ha råd med det? En förutsättning är att få folk att flytta dit, betonar Annika Wallenskog.

För att få ihop de ekonomiska kalkylerna är befolkningsökning av största vikt eftersom det bidrar till ökad intäkt från kommunalskatt. Annars riskerar dessa kommuner och dess invånare att stå kvar med stora kostnader och samtidigt med små eller inga långsiktiga intäkter.

Nu är det mycket "fly in fly out", precis som man befärdade. Det vill säga, en betydande del av arbetskraften bor på andra orter, eller länder och betalar skatt där.

– Fortsätter det så blir det närmast omöjligt för kommunerna att få in de medel som krävs. Det gäller för övrigt inte bara de kommuner vi studerat. En rad andra har motsvarande utmaningar, både i norra Sverige och på andra håll där vägas- och batterifabriker planeras.

– Staten kommer att tjäna på den gröna omställningen och borde därför också dela risken med de berörda kommunerna, säger Annika Wallenskog, chefsökonom på Sveriges kommuner och regioner.

Stora samhällsomvandlingar är inte enkla, påpekar Annika Wallenskog. Det innebär stora utmaningar och risker. Men å andra sidan, om ingen kommun är beredd att satsa, kommer inte heller den gröna omställningen till stånd.

Frågan är då, vilket ansvar har staten?

– Bara det faktum att stålproduktionen står för 10 procent av Sveriges utsläpp av koldioxid gör ett statligt engagemang helt nödvändigt. Den andra sidan är ju att staten kommer att tjäna på den gröna omställningen och borde därför också dela risken med de berörda kommunerna.

Man måste ha klart för sig, menar Annika Wallenskog, att den gröna omställningen innebär enorma möjligheter för tillväxt, utveckling och välfärd i hela landet.

– Industrietableringarna är självklart inte bara den enskilda kommunens angelägenhet, utan hela samhällets. Utmaning-

arna, riskerna och ansvarsfördelningen måste därför diskuteras. Just nu tar staten väldigt små ekonomiska risker, men har en hel del att tjäna ekonomiskt i form av ökade intäkter för bolagsskatt, arbetsgivaravgifter och moms.

nerar för bostadsbyggande. Det finns jobb, men som sagt ingenstans att bo. Här måste staten hjälpa till ekonomiskt.

Infrastruktursatsningar kopplat till omställningen är också helt nödvändiga. Även här måste staten vara med och finansiera, poängterar Annika Wallenskog. Det gäller inte minst elinfrastrukturen och bristen i överföringskapacitet.

– Vi måste ha el så att det räcker till i hela Sverige.

Det hon nu efterlyser är någon form av fördelningsmodell för hur de ekonomiska riskerna ska kunna fördelas.

– Det får inte bli så att invånarna i de berörda kommunerna blir sittande med hela notan för att Sverige ska klara omställningen.

Text: Per-Åke Hultberg
Foto: Hans Alm

”Utmaningarna, riskerna och ansvarsfördelningen måste diskuteras.”

Annika Wallenskog

Statligt stöd behövs redan nu, säger du. Vad är mest akut?

– En nyckelfråga är bostadsbyggandet. Utan bostäder blir det svårt att rekrytera till jobben i norr. Många kommuner pla-

Västerbotten på Grand Hôtel

Varje år tar Västerbotten plats på Grand Hôtel i Stockholm. Då samlas aktörer från Västerbotten, Sverige och världen för erfarenhetsutbyten, nya kontakter, samverkan och påverkan.

Det är det första av flera plattformar i Region Västerbottens regi.

Det följs under året av Mötesplats Lycksele, Västerbotten i Almedalen och Digitala Västerbotten.

Denna serie av mötesplatser vänder sig till opinionsbildare och aktörer i offentlig sektor, företag, akademi samt civilsamhälle, det vill säga de som direkt berörs av

och är centrala för ett utvecklat och fördjupat samarbete.

Syftet är att skapa utvecklingskraft och samverkan och samtidigt utveckla Västerbottens närvaro på den nationella och internationella arenan. Men också

att skapa dialog mellan beslutsfattare och nyckelaktörer, samlar kraft i länets utvecklingsarbete och bygga strategiska mötesplatser för samhällsfrågor.

En förutsättning för den fortsatta omställningen i ett ännu högre tempo är dialog på alla nivåer. Här har re-

gionens mötesplatser hittills visat sig ha en nyckelroll. Här ges en närmast unik möjlighet att mötas, låta sig inspireras, ta del av andras erfarenheter och kunskaper, och inte minst, att knyta nya kontakter och hitta nya inspel och vinklar på hur man driver framgångsrik utveckling.

northern access
Innovative and sustainable logistics.

THE ROAD TO EVERYWHERE

Northern Access har sitt nav i Umeå. Vi arbetar för hela norra Sverige och för alla som vill till och från norra Norden. Vårt mål är att göra logistik och etableringar lika enkelt som hållbart.

Vår regions terminaler erbjuder effektiva intermodala logistiklösningar med sömlös omlastning mellan olika transportslag. Vi har en modern, isfri hamn med tät förbindelse till Vasa i Finland. Under dygnets alla timmar går det fartyg, tåg, lastbilar och flyg i alla väderstreck. Härifrån når man enkelt de norska Atlanthamnarna, resten av Sverige, Europa och världen.

Northern Access ligger i hjärtat av Nordens mest expansiva område. Just nu investeras mer än 1 000 miljarder kronor i nya hållbara industrier och i etablerande näringar i norra Sverige. Tillsammans vänder vi Europakartan upp och ned.

Följ med på vår resa. Let's talk logistics!

NORTHERN ACCESS IS POWERED BY:

Society Expo 2026

En drivkraft för hållbar tillväxt

“Ambitionerna för satsningen på Society Expo är högt ställda. Genom att utforska hållbara lösningar för samhällen i omvandling är målet att hitta kunskap och verktyg som ger avtryck både i Sverige och globalt.”

Kristina Sundin Jonsson och Helena Renström, Skellefteå kommun.

Foto Jonas Westling

Kulturen kommer ha en tydlig roll i Society Expo. Bilden är ett montage av Sara Kulturhus.

Vidare information och kontakt

Besök www.skelleftea.se/expo

Eller kontakta Helena Renström, projektchef SE26, på adressen helena.renstrom@skelleftea.se

Skellefteå och norra Sverige har blivit epicentrum för en imponerande samhällsomvandling, driven av 2000-talets största industrietableringar i Europa. Efter decennier av befolkningsstagnation har Skellefteå på sex år upplevt en extraordinär tillväxt som få europeiska städer tidigare skådat. Detta momentum förväntas stegras våren 2026 när man stolt kommer att vara värd för Society Expo 2026, och därmed erbjuda en global plattform för innovativa lösningar inom samhällsomvandling.

En arena för idéutbyte

Helena Renström, projektchef för Society Expo 2026, beskriver initiativet som en samskapsarena för utbyte av idéer och erfarenheter. Society Expo 2026 erbjuder inte bara en möjlighet för beslutsfattare, forskare, entreprenörer och individer att synas, utan också en chans att knyta värdefulla kontakter och hitta nya samarbeten. Målet är att dela med sig av och utforska lösningar för samhällen i förändring.

– Vi i Skellefteå har tagit oss an uppgiften att omvandla ett helt samhälle på rekordkort tid. Det skapar intresse, både nationellt och internationellt. Vi går först och är på det sättet banbrytande, en drivkraft för hållbar tillväxt, säger Helena Renström, projektchef för Society Expo.

Skapandet av ett attraktivt samhälle

Society Expo 2026 sätter särskild tonvikt på social hållbarhet, och frågan som lyfts är hur

man skapar ett robust och attraktivt samhälle där människor inte bara vill arbeta utan även leva och utvecklas.

– Oavsett om man representerar ett företag, civilsamhället eller en offentlig aktör tror vi att man behöver titta på sig själv och sin verksamhet utifrån en maktposition. Det handlar om att se att man har en viktig roll när det gäller att skapa en plats som inte bara erbjuder intressanta jobb, men som också är bra att bo på, fortsätter Helena Renström.

Ledarskapet bakom omvandlingen

Kristina Sundin Jonsson, kommundirektör Skellefteå kommun, är öppen med utmaningarna som den snabba tillväxten medför. Sundin Jonsson betonar vikten av att vara föregångare i samhällsomvandling. Trots att man inte alltid kan förutse konsekvenserna av beslut, visar kommunens öppenhet och transparens på en vilja att dela med sig av såväl framgångar som misslyckanden.

Positiva röster om expansionen

I en medborgardialog från 2021, genomförd på uppdrag av Skellefteå kommun, framgår det att en majoritet, 81 procent av Skellefteås invånare, ser den ökande befolkningen som positiv för kommunen som helhet. Denna positiva inställning reflekterar även hur invånarna tror att utvecklingen kommer påverka dem personligen, där 58 procent ser fram emot en tydligt positiv effekt.

Ett decennium av förändring

Skellefteå, som nu närmar sig tio år av intensiv förändring, har tagit med sig värdefulla lärdomar genom att öppna upp för samarbete med ödmjukhet som ledord. Staden står som ett trovärdigt exempel på hur en gemensam vilja att lära av andra och innovativt ledarskap kan leda till framgång i samhällsbyggnad.

– Vi är övertygade om att det var det förhållningssättet som

sedan ledde till framgång för oss. Det ödmjuka ledarskapet kommer därför också att präglavår fortsatta utveckling, säger Kristina Sundin Jonsson.

Höga ambitioner

Ambitionerna för satsningen på Society Expo är högt ställda. Genom att utforska hållbara lösningar för samhällen i omvandling är målet att hitta kunskap och verktyg som ger avtryck både i Sverige och globalt.

– För att hantera centrala frå-

gor för samhällsutvecklingen förväntar vi oss deltagande från politiken på regional, nationell och europeisk nivå, avslutar Helena Renström.

NORRLANDS
FONDEN

Framgång för Norrland

Norrlandsfonden är norra Sveriges ledande topplånefinansierare. Vi är med och finansierar hållbar utveckling i det norrländska näringslivet.

Läs mer på norrlandsfonden.se

Företagare - kroka
arm med oss

Företagsansvarig på
bank - kroka arm med oss

Investorerare - kroka
arm med oss

Det är i Skellefteå vi ses

Skellefteå är en av Sveriges mest expansiva platser.
Här finns mångsidigheten och närheten
som ger dina idéer spelrum.

SKELLEFTEÅ

LÄS MER PÅ VISITSKELLEFTEA.SE

Arctic
Center of
Energy

Forskning och
utbildning för det
elektrifierade samhället

Ta del av vår verksamhet på
arcticcenterofenergy.se

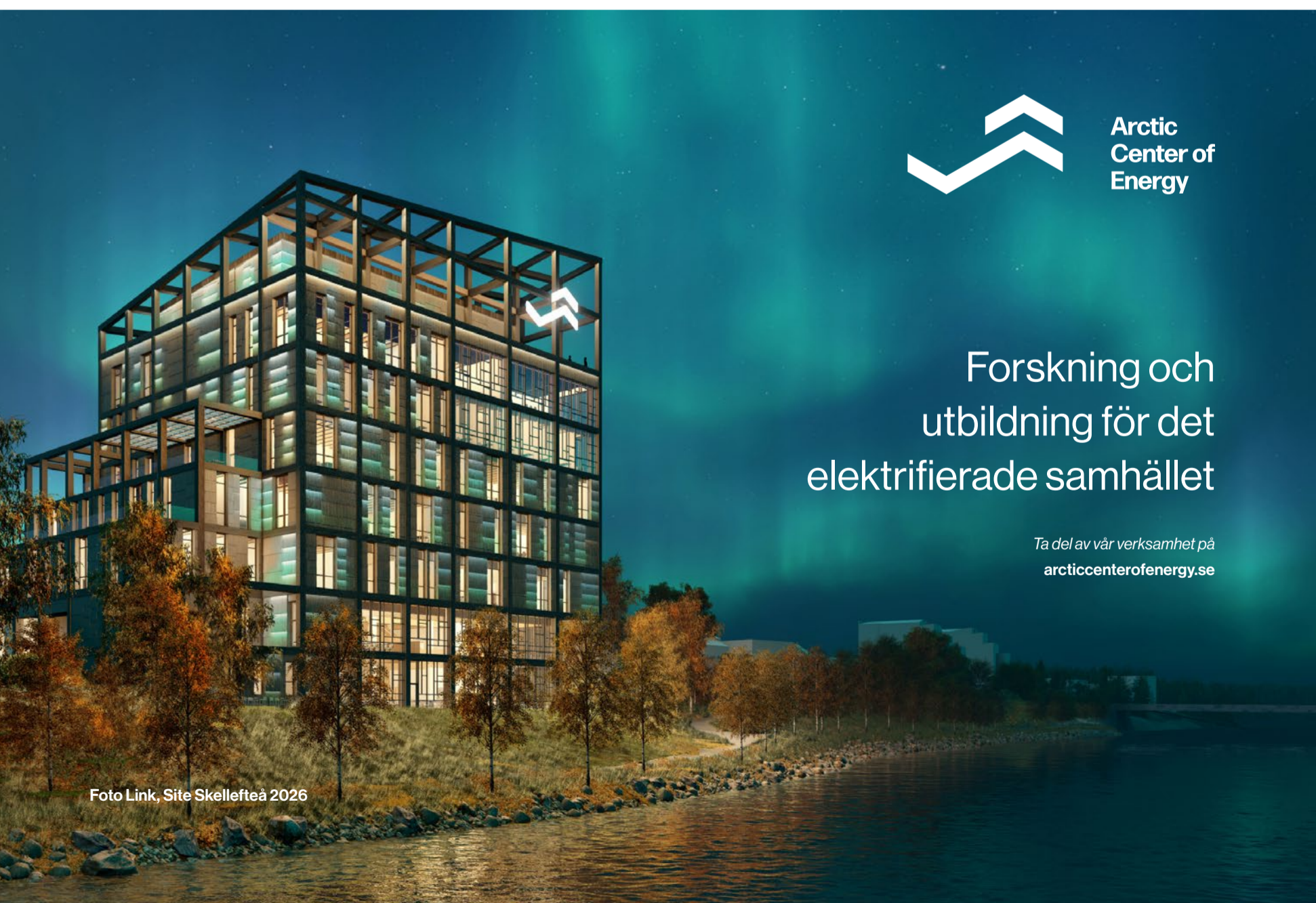

Foto Link, Site Skellefteå 2026

Fossilfritt stål är framtiden

Är den gröna omställningen i norra Sverige, med satsningarna på fossilfritt stål i spetsen, oge-nomtänkt och riskfylld, något som inte gagnar vare sig Sverige eller klimatet? Tvärtom, fossilfritt stål är framtiden, menar Mattias Goldmann, välkänd debattör.

Det är viktigt att den helt nödvän-diga omställningen nu inte sin-kas bara för att en del kritiker menar att vi bör hålla fast vid det gamla. Rätt utnyttjat är grönt stål en väldig till-gång, säger Mattias Goldmann.

Han menar att det är svårt att hitta en mer gedigen ekonomisk genomlysning än den som den samlade finansiella expertis gjort, de som alltså investerat i det fossil-fria stålet.

– Den gröna omställningen har attrah-erats mycket stora investeringar. Enbart H2GreenSteel drog till sig Europas största privata investering 2023. Bland investera-erna finns även pen-sionsfonder, Wallen-bergsfären, Hitachi Energy och Kinnevik. Alla de har självklart gjort mycket gedigna och omsorgsfulla ana-lyser. Det innebär, som var och en förstår, att projektet bedöms vara ekonomiskt sunt och välgrundat.

Det är för övrigt uppenbart att det inte bara är investerare som tror att grönt stål är framtiden, påpekar Mattias Goldmann. Faktum är att orderböckerna är fulla. Ett stort antal företag har lagt beställningar, däribland Volvo, Mercedes och BMW. Dessutom Scania som från 2030 kommer att använda enbart ”grönt” gjutjärn, alumi-nium, batterier och stål. Några företag har dessutom fått sina första leveranser och fler står i kö.

– Att så många tunga och välkända varumärken lägger stora beställningar borde faktisk räcka som argument. Att

ifrågasätta deras kompetens att bedöma affärsmodellen är närmast arrogant, säger Mattias Goldmann.

Han påpekar också att med grönt stål, och därmed mycket låg framtida klimat-påverkan, positionerar sig svensk stål-in-dustri mycket bra jämfört med konkur-renter som kommer att behöva köpa allt dyrare utsläppsrätter.

– Knappast någon menar väl att Sverige helt bör sluta tillverka stål? Alternativen är då att antingen konkurrera på pris, eller att erbjuda en bättre produkt som går att ta bättre betalt för. Är vi tidigt ute kan svenskt stål för mycket lång tid framöver förknippas med hållbarhet och låg klimat-påverkan.

Att tillverka fossilfritt stål är visserligen en mer kostsam process, tillstår Mattias Goldmann. Men eftersom slutprodukten bara blir marginellt dyrare, kan det godtas

av köparen. Det är, menar han, den väg som borde vara mer attraktiv för Sverige än att vi fortsätter med gamla smutsiga till-verkningsmetoder.

– Den stora kli-matnyttan med grönt stål är påtag-lig, dessutom tyd-ligt ekonomiskt lönsam. Men om vi väntar

för länge försvinner konkur-rensfördelarna. Är vi å andra sidan tidigt ute, kan svenskt stål för mycket lång tid fram-över förknippas med håll-barhet och låg klimatpåver-kan.

Mattias Goldmann lyfter också det faktum att jättein-vesteringarna i norr, Hybrit, H2GreenSteel, Northvolt med flera, skapar både direk-ta och indirekta arbetstillfäl-len och inte minst, en ny framtidstro i norra Sverige.

Att satsningarna där skul-le betyda att många talanger

väljer att dra norrut och att övriga Sverige därmed skulle tappa i konkurrens-kraft, avvisar Mattias Gold-mann bestämt.

– Vi vet historiskt att det som är bra för södra Sve-rige är bra även för Väs-terbotten och Norrbotten och vice versa. När Sveri-ge går före så växer och vinner vi tillsammans. Halkar vi däremot efter i den gröna omställningen, förlorar alla.

Text: Per-Åke Hultberg
Foto: Anna W Thorbjörnsson

Mattias Goldmann är en av Sveriges mest profilerade debattörer, författare och inspiratörer inom klimatområdet. Är grundare och vd för 2030 sekretariatet, samt vd för Goldmann Green.

”Klimatnyttan är påtaglig. Men om vi väntar för länge försvinner konkurrensfördelarna.”

Mattias Goldmann

Zero Sun – självförsörjande på solenergi, även i mörker

Byggnader som jobbar tillsam-mans för såväl sitt egna som omgivningen och klimatets bästa är en del av framtidens hållbara samhälle. Mycket av den utvecklingen började i mörkaste norr – med ett hus som är själv-försörjande på solenergi.

På Vitberget i Skellefteå står en till synes helt vanlig villa. Men tittar man under ytan, ovanpå,

inuti och under så uppenbaras Skellefteå Krafts realtidsexperi-mentet Zero Sun, med teknik i världsklass. Ett sofistikerat energi-system där solceller, batteri, elek-trolys, bergvärme, vätgas och bränslecellsdrift samspejar med målet att klara husets hela energi-försörjning, året runt, och det i vårt tuffa nordiska klimat med långa mörka vintrar.

– För att driva på omställningen

till ett 100 procent förnybart energisystem behöver vi vara nytänkande och fokusera på tek-nisk innovation, vilket Zero Sun är ett av flera exempel på. För oss handlar det i grunden om att skaffa oss mer kunskap om nästa generations energisystem, säger Fredrik Jonsson, ansvarig för affärsinnovation på Skellefteå Kraft.

Från Zero Sun tar Skellefteå

Kraft med sig erfarenheterna in i nya projekt. Företaget har tillsam-mans med samarbetspartners byggt upp ett helt nytt energi-system i världskända Sara Kulturhus i Skellefteå – ett hus vars styrsystem såväl anpassar sig till husets besökare som kom-municerar med närliggande byggnader. Huset är en viktig pusselbit i den hållbara staden.

– Våra erfarenheter därifrån tar

vi nu vidare Arctic Center of Energys blivande kompetens-center i Skellefteå – en spektaku-lär byggnad som ska vara lika framåtsträvande i sitt energi-system som forskningen och utvecklingen som ska bedrivas där, säger Patrik Sundberg, affärsutvecklare på Skellefteå Kraft.

FINSK-SVENSKA HANDELSKAMMAREN
SUOMALAIS-RUOTSALAINEN KAUPPAKAMARI

Ung med fokus på Finland?

Finsk-svenska handelskammarens mentorskapsprogram ger dig som är ung och siktar på en nordisk karriär en unik möjlighet till personlig handledning. Våra professionella och kunniga mentorer vill hjälpa dig att utvecklas, hitta rätt och nå dina drömmar över landsgränserna.

Så säger några av deltagarna:

Det är så lyxigt att få en chans att få bolla saker med en utomstå-ende med gedigen yrkeserfarenhet. Har du ambitiösa mål eller bara är lite vilsen i livet så är det supervärdefullt med en mentor.

Adept: Ella Turta,
Programkoordinator, Hanaholmen
Studerade i Sverige till 2022

Ett väldigt inspirerande och professionellt program för perso-ner som är nyfikna på att lära och utvecklas. Det gäller både mentorer och adepter. Att dessutom få med en Finland-Sverige-dimension via Finsk-svenska handelskammaren gör det extra värdefullt.

Mentor: Henrik Steinbrecher,
Independent at Bizfam AB och
Executive in Residence på Hanken

Jag tror att nordiska företag verkligen har potential att vara i framkant när det gäller innovationer och nytänk, vilket gör dem extremt intressanta. Ta chansen du också att ansöka till mentorskapsprogrammet! Jag är övertygad om att du kommer att ha nytta av all den erfarenhet din mentor kan dela med sig av och de diskussioner ni för.

Adept: Mauritz Alaviitala,
Hankenstuderande

Bygg ditt nätverk, både lokalt där du är och med andra verksamma inom samma bransch som du själv. Programmet har erbjudit nya intressanta kontakter och man lär sig mycket själv också, inte minst i dynamiska och givande möten med adepten.

Mentor: Pia Grahm,
kommunikationsdirektör på Citycon

Välkommen att ansöka till programmet!

Info och ansökan: www.finsve.com/mentorprogram

Fullt tryck i regionens "huvudstad"

Den gröna omställningen i Norra Sverige är i full gång. Nu gäller det att höja tempot och visa att en hållbar samhällsomvandling är möjlig att genomföra. Stort fokus ligger av naturliga skäl på batteristaden Skellefteå, men som regionens "huvudstad" vilar ett tungt ansvar även på Umeå.

Janet Ågren, kommunalråd i Umeå, hur arbetar ni som kommun för att öka tempot i omställningsarbetet?
– Vi är först och främst jättegglada och inspirerade över att vara en del av den gröna omställningen här i norr – över alla stora industri- och infrastruktursatsningar. Så det lokala perspektivet, vad vi kan göra, är en viktig fråga.

– Den stora utmaningen för oss som enskild kommun är att få fram nya attraktiva bostadsmiljöer för en växande befolkning. I synnerhet nu när bostadsmarknaden svalnat. Att ha ett bostadsfokus är i och för sig inget nytt för oss. Vi har haft en stark tillväxt ända sedan universitetets tillkomst på 60-talet. Och den trenden förstärks nu utifrån den gröna omställningen, de nya jobben och behovet av fler människor.

Janet Ågren betonar att det gäller att ha ett planeringsövertag. Det vill säga att hela tiden ha en beredskap med färdiga planer för nyproduktion av bostäder.

– Vi gör allt vi kan, skruvar på alla möjliga sätt för att stå starka inför både nuvarande och framtida behov.

Janet Ågren nämner inte utan stolthet Tomtebo strand, en helt ny stadsdel med 3000 bostäder som är tänkt att bli en förebild för stadsutveckling, både nationellt och internationellt. Nyckelordet är samverkan, att kommunen tillsammans med marknadens aktörer söker unika lösningar kring infrastruktur och energi och som bidrar till en ökad hållbarhet för hela samhället.

– Vi har ständig beredskap med färdiga planer för nyproduktion av bostäder, säger Janet Ågren (S), kommunalråd i Umeå. Hon lyfter speciellt Tomtebo strand, en helt ny stadsdel med 3000 bostäder som är tänkt att bli en förebild för stadsutveckling, både nationellt och internationellt. För mer information: tomtebostrand.se

– Men det handlar inte bara om stadsutveckling med fokus på bostäder. Vi jobbar lika intensivt med att utveckla nya verksamhetsområden för vårt växande näringsliv. För oss här i Umeå handlar det inte bara om nyetableringar utan mycket om tillväxt i det befintliga näringslivet.

Bara under de två senaste åren har Umeå haft en mycket positiv utveckling på arbetsmarknaden med många nya arbetstillfällen. Precis som med bostadsbyggande sker planeringen i dialog, både med marknadens och den offentliga sektorns aktörer.

– Vi tittar övergripande på möjligheter, behov och inte minst innovativa lösningar, för att se vad vi kan göra tillsammans. Just nu planlägger vi Dåva Eco-Industrial Park, ett jättestort område cirka en mil från Umeå centrum. Här ser vi framför oss en

Kommunalrådet Janet Ågren (S), efterlyser en nationell bostadspolitik, någon form av stöd som stimulerar bostadsbyggandet i hela landet.

attraktiv företagspark där verksamheter går hand i hand med innovation, forskning och utbildning.

– Men, påpekar Janet Ågren, när vi planerar för en grön omställning här i norra Sverige får vi inte glömma det nationella perspektivet. Det som sker här uppe är en angelägenhet för hela landet, för svensk ekonomi och ytterst för hela EU. Det är därför jätteviktigt med nationella satsningar, på järnväg, vägar, hamn och sjöfart. Transporter måste helt enkelt fungera, både för människor och gods. Men vi efterlyser också en nationell bostadspolitik, någon form av stöd som stimulerar bostadsbyggandet i hela landet.

Text: Per-Åke Hultberg
Visionsbild: White Arkitekter
Foto: Samuel Pettersson

Stadsbyggande i internationell framkant

Den gröna omställningen kräver nytänk på alla plan. Det gäller inte minst stadsutveckling. Här går Umeå med stadsdelen Tomtebo strand i spetsen, inte bara med svenska mått mätt.

Visionen är att skapa en internationell förebild för hållbar stadsutveckling. Att projektet som planerats och förberetts i många år är ett perfekt inspel till det som nu händer i norra Sverige säger sig självt.

– Vi vill lära oss själva, se hur långt det är möjligt att gå genom samverkan, för att sedan ta vara på våra erfarenheter i kommande projekt, men också sprida dem vidare till andra, som ringar på vattnet, säger projektledaren Johan Sjöström, mark- och

exploateringsingenjör på Umeå kommun. Det speciella med Tomtebo strand är ett närmast unikt samarbete, en samsyn där alla medverkande aktörer är med i både målsättning och planering, från första penndrag till sista spikslag. Det handlar om sju byggbolag, Umeå kommun samt de kommunala el- och vattenbolagen.

Projektet är Umeås största på många år. Området som motsvarar 120 fotbollsplaner är i dag skogsmark, tre kilometer från stadskärnan, nära universitets- och sjukhusområdet.

– Vi ser framför oss en kvartersstad med 3000 bostäder, viss centrumbyggnad, samt ett renodlat verksamhetsområde närmast E4, säger Johan Sjöström. Det började 2016 med ett förslag från

fem nationella byggaktörer att utveckla området. Efter beslut i kommunen 2017 togs en struktur fram året därefter. En manual för hållbart stadsbyggande, hela bredden av samverkande hållbarhetsaspekter som tillsammans möter både kommunala mål och nationella mål – med slutmålet "Klimatneutralt 2040".

Det handlar om allt från ett gemensamt optimerat och flexibelt energisystem för hela stadsdelen, till gemensamma parkerings- och mobilitetslösningar och så vidare. Till exempel tydlig miniminivå vad gäller byggavfall. Det gör att allt är väl förankrat med marknaden redan från start, påpekar Johan Sjöström.

Ambitionen var alltså tydlig och klar redan från början, Tomtebo strand skulle sätta Umeå på kartan. Och det genom att

tillsammans sätta samman det bästa varje aktör hade att bistå med, utifrån egna erfarenheter kopplat med den senaste tekniken.

En detaljplan för hela stadsdelen ligger nu färdig.

– Vi är redo att börja bygga så snart det går. Oavsett när kommer vi att fortsätta gå i takt med varandra, kommunen och alla övriga aktörer, betonar Johan Sjöström.

Tomtebo strand är för övrigt redan ett välkänt projekt. En rad kommuner runt om i landet har visat stort intresse, givetvis även i norra Sverige, hittills Skellefteå och Luleå.

– Det är utan tvekan det mest spännande och lärorika projekt jag har arbetat med. Det är framför allt ett test på hur långt man kan gå i samverkan för att nå bästa möjliga slutresultat.

Världens första eltimmerbil är skogsbrukets framtid

Hållbara transporter är nästa steg i vår resa mot en fossilfri värld. Våra skogar, skogsbruket och skogsprodukter har länge skapat en stor klimatnytta. Vi har jobbat framgångsrikt mot fossilfrihet på våra industrier, därför är vi måna om att nu även hitta fossilfria lösningar för mer hållbara tunga lastbilstransporter.

Projektet drivs av SCA, Scania och Skogforsk och är en del av REEL, ett nationellt initiativ där ledande svenska aktörer har gått samman för att accelerera omställningen till elektrifierade emissionsfria tunga transporter på våra vägar.

Läs mer på www.sca.com/eltimmerbil.

VI HJÄLPER ER ATT NÅ UT!

REDAKTIONELL KOMMUNIKATION, TIDNINGAR, HEMSIDOR, TRYCKSAKER

MEDIA

Med över 30 års erfarenhet av journalistik så skapar vi ett redaktionellt innehåll av högsta kvalitet. Det skapar värde och trygghet för våra uppdragsgivare.

info@tlmediagroup.se
mobil 070 574 66 24
www.tlmediagroup.se

Helene Hellmark Knutsson

”Många frågor har nu ställts på sin spets”

– Det är viktigt att vi tillsammans höjer tempot i den samhälls- omvandling som den gröna omställningen kräver. Det säger Helene Hellmark Knutsson, som efter tre år på sin post som landshövding i Västerbotten är väl införstådd med både möjligheter och utmaningar som den gröna omställningen innebär för norra Sverige.

Landstyrelets och min roll som landshövding är att främja och aktivt bidra till nära och tät samverkan med övriga berörda, Region Västerbotten och alla kommuner men också med andra aktörer i olika frågor.

Helene Hellmark Knutsson nämner specifikt tre områden som är vitala för att tempot i omställningsarbetet ska kunna höjas: att få fart på bostadsbyggandet, säkra energiförsörjningen och inte minst, att få till en effektivare tillståndsprocess.

I synnerhet tillståndsprocessen är specifikt Länsstyrelsens fråga att hantera. Den gröna omställningen har ställt många frågor på sin spets. Vid sin tillståndsprövning har Länsstyrelsen en mängd olika önskemål, intressen och omständigheter att väga in. Nuvarande lagstiftning har samtidigt upplevts otidsenlig och därmed svårtolkad med en lång och utdragen process som följd. Behovet av statlig vägledning har därför upplevts akut.

– Vi har på regeringens uppdrag arbetat fram en ny modell att jobba efter. Det är ett konkret verktyg som vi utvecklat i

samarbete med övriga Länsstyrelser och som slutredovisades för Regeringskansliet vid årsskiftet. Deras respons har varit mycket positiv.

Helene Hellmark Knutsson är övertygad om att den nya modellen kommer att göra skillnad. Det blir, som hon säger, en betydligt bättre och smidigare process. Förutsägbar, transparent och tydlig. Ett bra verktyg för alla inblandade. Både för Länsstyrelser och andra myndigheter men också för de olika verksamheter som söker miljö tillstånd, för till exempel vindkraftsparker och gruvhantering.

Vad gäller behovet av nya bostäder har Länsstyrelsen tagit initiativ till en regional kraftsamling. Målet är att tillsammans med Region Västerbotten, kommunerna, finansierare och branschens aktörer se över möjligheterna att främja bostadsbyggande.

– Vi har haft ett första möte, en styrgrupp som identifierat ett antal områden där man skulle kunna agera på ett annat sätt än det vanliga. Helt enkelt tänka i nya banor.

Men det handlar inte bara om bostadsbyggande, påpekar Helene Hellmark Knutsson.

Parallellt görs en översyn av hela bostadsmarknaden. Det är viktigt att locka nyinflyttare och få folk att flytta hem, men också att lokalbefolkningen verkligen stannar kvar.

– Det behöver därför göras känt vad bostadsbolagen har att erbjuda just nu i de olika kommunerna, hyresrätter, bostadsrätter och hus till försäljning. Utöver vår årliga analys av länets bostadsförsörjning

Länsstyrelsen i Västerbotten har på regeringens uppdrag arbetat fram en ny modell för tillståndsprövning. – Det blir en betydligt bättre och smidigare process. Förutsägbar, transparent och tydlig, säger Helene Hellmark Knutsson.

—
”Behovet av el gäller länets alla kommuner. Även de mindre i inlandet är en viktig del av omställningen”

Helene Hellmark Knutsson

har vi därför tagit fram en separat rapport med syfte att belysa vad som behöver kompletteras för att matcha behoven på marknaden, säger Helene Hellmark Knutsson.

Elförsörjningen till sist. Den är som alla vet helt vital för den gröna industrialiseringen. I den frågan har Länsstyrelsen tillsammans med regionen haft ett första stormöte. Uppföljning kommer att äga rum under Västerbottendagarna på Grand Hôtel i Stockholm.

– Det är oerhört angeläget att samverka med alla berörda aktörer, nätbolag och producenter. Att vara proaktiva och lösa de olika problem som dyker upp längs vägen. Behovet av el gäller länets alla kommuner. Även de mindre i inlandet är en viktig del av omställningen, poängterar Helene Hellmark Knutsson.

Många av dem har tagit ett stort ansvar genom att upplåta mycket mark för vindkraft. Då måste de självklart också få ta del av elen som produceras. De ska inte behöva tacka nej till industrietableringar, vilket har hänt. Det finns även efterfrågan att bosätta sig i inlandet, men svårigheten att få lån till att bygga nytt är ett hinder.

– Ny lösningar behövs som gör det möjligt för människor att bosätta sig i hela Västerbotten. En viktig del i omvandlingen är att skapa attraktiva och hållbara samhällen, även på landsbygden. Allt det här sammanlagt är stora utmaningar, i synnerhet nu när allt går så oerhört snabbt.

Text: Per-Åke Hultberg
Foto: Patrick Trägårdh

Prisbelönta Mötesplats Stöcke drivs av en ekonomisk förening.

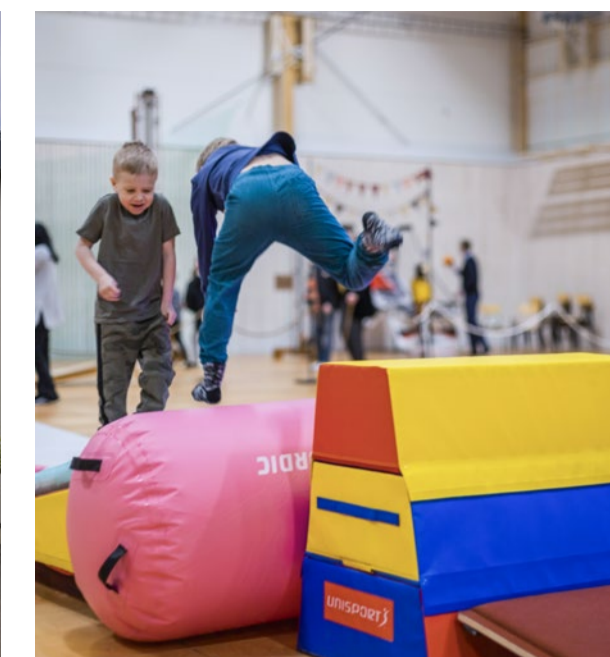

Foto: Nathalie Näslund

Förutom utrymmen för idrott, hälsa och möten rymmer Mötesplats Stöcke även restaurang, gym, obemannad matbutik, coworkinghubb samt utlämningsställe för Coop och Postnord.

Energigemenskaper kan erbjuda resurssmarta och resilienta lösningar i tider av oro

Det finns ett stort och växande intresse för att skapa energieffektiva och hållbara verksamheter inom energiproduktion och energikonsumtion. Energigemenskaper kan bidra till att lösa de samhällsutmaningar vi står inför – både ur ett globalt och lokalt perspektiv.

Att organisera sig för att tillsammans lösa gemensamma problem är per definition ingenting nytt. I ljuset av nya utmaningar föds dock innovativa och resurssmarta typer av samarbeten, som gemensamt har potential att bidra till att lösa framtidens samhällsutmaningar samt att stärka det sociala kapitalet.

Byggemenskaper, kooperativ barnomsorg, tillsammansodlingar och energigemenskaper är exempel på sådana samarbeten.

Intresset växer för organisatoriska lösningar som möjliggör att fler kan leverera och få tillgång till förnybar energi.

Tittar på energigemenskap i Stöcke I den västerbottiska byn Stöcke har byborna med stort stöd från Coompanion Västerbotten skapat prisbelönta Mötesplats Stöcke, som drivs av en ekonomisk förening. Nu har de dessutom börjat titta på fördelarna med att starta en energigemenskap.

– Lokala energigemenskaper ligger

helt i linje med vår strävan efter att vara så hållbara som möjligt – för människan, för bygden och för planeten. Vi tänker globalt, agerar lokalt och bygger samhället där vi bor, säger Maria Bergstén, projektledare för Mötesplats Stöcke.

Mötesplats Stöcke startade som ett gräsrotsinitiativ och resulterade i en 2 500 kvadratmeter stor, toppmodern aktivitetsanläggning. Förutom utrymmen för idrott, hälsa och möten rymmer den även restaurang, gym, coworkinghubb, obemannad matbutik samt utlämningsställe för Coop och Postnord.

– Vi har installerat bergvärme och har även solceller på taket, vilket motsvarar en produktion av 11 000 kWh. Nu tittar vi på att rusta upp en lada på

Foto: Nathalie Näslund

– Vi anser att man bör slopa energiskatten för medlemmar som köper förnyelsebar el från kooperativa föreningar, säger Ewa Engdahl, vd Coompanion Kalmar län.

tomten med ett 300 kvadratmeter stort tak, som med installerade solceller skulle kunna generera en hel del solenergi, berättar Maria Bergstén.

Krävs en förändrad lagstiftning Studenter vid institutionen för tillämpad fysik och elektronik vid Umeå universitet har undersökt möjligheterna för ekonomiska föreningar och kooperativ på landsbygden att, likt Mötesplats Stöcke, starta energigemenskaper.

Deras slutsats är att dagens svenska lagstiftning försvårar utvecklingen av gynnsamma energigemenskaper som motsvarar Europeiska kommissionens definition. Studenterna menar att en förändring av lagstiftningen som främjar decentralisering krävs för att engagera medborgare i övergången till nettonollutsläpp av koldioxid år 2050.

Samma slutsats drar Coompanion i en förstudie och slutrapport som de levererat till regeringen.

– Vi anser att man bör slopa energiskatten för medlemmar som köper förnyelsebar el från kooperativa föreningar, tillåta investeraravdrag för privatpersoner i kooperativa föreningar och inte uttagsbeskatta föreningar som säljer energi till medlemmar för ett självkostnadspris, säger Ewa Engdahl, vd Coompanion Kalmar län.

Skapar tillit Jonas Lundh, projektchef hos Coompanion Västerbotten, konstaterar att vi i Sverige under många år utvecklat en

– Förutom ökad resiliens är en av styrkorna med mindre energigemenskaper att det skapar tillit mellan människor, vilket i sin tur skapar ett viktigt socialt kapital, säger Jonas Lundh, projektchef Coompanion Västerbotten.

storskalighet inom energiområdet, vilket visat sig vara sårbart i klimatförändringarnas spår och vid samhällskriser.

– Förutom ökad resiliens är en av styrkorna med mindre energigemenskaper att det skapar engagemang och tillit mellan människor, vilket i sin tur skapar ett viktigt socialt kapital, säger han.

Ewa Engdahl betonar att Sverige behöver skynda på utvecklingen gällande energigemenskaper.

– I ett EU-perspektiv ligger vi långt efter då politiska målsättningar saknas och det finns juridiska utmaningar inom bland annat skattelagstiftning som minskar incitamentet att starta upp en energigemenskap, avslutar hon.

Mer information om energigemenskaper på coompanion.se
Jonas Lundh, projektchef Coompanion Västerbotten, jonas.lundh@coompanion.se, 070-699 94 27
Ewa Engdahl, vd Coompanion Kalmar län, ewa.engdahl@coompanion.se, 070-658 73 23

COOMPANION
KOOPERATIV UTVECKLING

Regeringens samordnare Peter Larsson:

”Bostäder en nyckelfråga i omställningen”

”Samhällsomvandlingen i norr är något extraordinärt. Det handlar om Sveriges framtid.” Så uttryckte sig regeringens samordnare Peter Larsson för två år sedan då han beskrev konsekvenserna av de jättelika industrisatsningarna.

Sedan i somras ligger Peter Larssons uppdrag helt på bostadsförslöjningen som han menar är en nyckelfråga i det fortsatta omställningsarbetet.

– De norra länen går i spetsen för den nyindustrialisering som vi nu ser i hela Sverige. Det är därför oerhört viktigt att omställningen lyckas där, så att deras erfarenheter kan spridas ut över hela landet. Och just nu är bostadsbyggandet helt avgörande, säger Peter Larsson.

Om bostadsbyggandet inte kommer i gång kan bolagen tvingas att välja andra vägar, så kallad, ”Fly in-fly out”.

– Det vore väldigt olyckligt, säger Peter Larsson och betonar vikten av att hålla ett fortsatt högt tempo, samtidigt medvetna om de betydande svårigheter som är direkt kopplade till omställningen, inte minst bostadssituationen.

Peter Larsson menar att Skellefteå kommun, med en befolkningsökning på 2 000 invånare bara under 2023, ändå lyckats rätt bra. Men att det förstås hade varit betydligt fler om inte bostadsbyggandet hade avstannat.

Som i allt som pågår kring de nya industrierna och dess konsekvenser i samhälls-

– Det är viktigt att bostadsbyggandet kommer i gång så att inte bolagen tvingas välja andra vägar, så kallad, ”Fly in-fly out”. Det vore väldigt olyckligt, säger regeringens samordnare Peter Larsson.

”Lärdomar från det som redan skett behöver nu tillämpas, även spridas till andra delar av landet med stora bostadsbehov.”

Peter Larsson

bygget är fortsatt samarbete en självklarhet. Frågetecknen i överraskningsskedet för 2–3 år sedan, förvirring och oklarheter om mandatfrågor och annat mellan berörda aktörer, har mer eller mindre rätats ut.

– För att öka tempot i bostadsbyggandet är det viktigt med ett gemensamt fokus. Där ser jag positiva signaler från alla parter, byggnadsindustrin, fastighetsägare, kommuner, länsstyrelser och andra statliga instanser. Det gäller nu att var och en gör sin del för att påskynda sina processer i planeringen som kan leda till snabbare byggtakt, säger Peter Larsson och påpekar att det mesta av det här är välkänt men måste nu snabbt implementeras.

Lärdomar från det som redan skett behöver nu tillämpas, även spridas till andra delar av landet med stora bostadsbehov. I synnerhet till små kommuner med bristande resurser att ta emot de stora verksamheter som nu planeras, i orter som Karlskoga, Ludvika, Karlskrona och Mariestad.

I Västerbotten och Norrbotten har nu nyhetens behag och nyfikenhet övergått till en medvetenhet om att den gröna omställningen är en samhällsprocess som kommer att pågå under många år framöver, samtidigt som man inte har råd att tappa fart.

– Just nu är det bostäder som gäller och jag hoppas kunna presentera en nationell plan för ökad byggtakt under året, avslutar Peter Larsson.

Text: Per-Åke Hultberg

Vi måste få vår del av elen som produceras i våra kommuner

– Den gröna omställningen i norra Sverige är inte bara en angelägenhet för de större kustnära kommunerna. Den påverkar även alla oss inlandskommuner, både direkt och indirekt med nya projekt och fler arbetstillfällen. Men den stora utmaningen är elektrifiering, att även vi får del av den el som produceras inom våra kommuner.

Det säger Roland Sjögren, (KD) Kommunstyrelsens ordförande i Lycksele och ger några konkreta exempel på större lokala projekt.

– Det handlar både om ett flertal nya vindkraftsparker och om ny gruvbrytning, men också om en hel del annat som spiller över på oss, som en del av den gröna omställningen.

New Boliden gör till exempel en kraftigt nysatsning i sin befintliga gruva i Kristineberg. Här talar vi om en i det närmaste helt fossilfri gruvverksamhet, i framkant i fråga

om hållbarhet. Några mil därifrån står företaget Botnia Exploration i startgroparna att påbörja guldbrytning i en helt ny gruva.

– Vi har även några företag som har kontrakt på leverans av olika produkter till Skellefteå, kopplat till det som sker där. Samtidigt ska man ha klart för sig att vårt lokala näringsliv i Lycksele mår väldigt bra, där det mesta inte har någon direkt koppling till den gröna omställningen, säger Roland Sjögren.

Han pekar på ett diversifierat näringsliv, där många företag verkar inom ett stort geografiskt område, både i norra Sverige och över hela landet. En helt ny undersökning visar att Lycksele, med sina drygt 12 000 invånare, är den kommun i Västerbotten där företagen har bäst tillväxt, starkare än i både Umeå och Skellefteå.

– Det om något visar väl på ett väl-mående näringsliv och att den ekonomiska nedgången hittills inte haft några större effekter. Det känns fantastiskt inspirerande, säger Roland Sjögren.

Men som alltid, det finns utmaningar. För Lycksele och övriga inlandskommuner är frågan om elektrifiering och den rådande kapacitetsbristen en het potatis.

– Vi levererar väldigt mycket energi och mer blir det med alla nya vindkraftsparker. Den nu rådande kapacitetsbristen begränsar utvecklingen i våra kommuner, konstaterar Roland Sjögren.

Som det nu ser ut kan Lycksele och övriga inlandskommuner inte ta emot företag med elkrävande verksamheter. Åsele kommun har till exempel redan slagit i taket och får tacka nej till nya företagsetableringar.

– Här måste staten och Svenska Kraftnät agera. Det är oerhört viktigt att utbyggnaden av ny elektricitet genererar positiva konsekvenser även för oss. Det handlar även om ersättningsnivåer, att vi får mer tillbaka i form av ekonomisk kompensation. I dag får vi bara smulor. Det får inte bli som med vattenkraften, betonar Roland Sjögren.

– Självklart är vi i inlandet i grunden

– Även vi inlandskommuner påverkas av omställningen, både med nya projekt och arbetstillfällen, säger Roland Sjögren, kommunalråd i Lycksele.

positiva till allt som sker här i norra Sverige. Men det är oerhört viktigt att vi får del av kakan. Annars finns stor risk för utflyttning, till jobben vid kusten. Det vore en utveckling som väl ingen vill se, avslutar Roland Sjögren.

Text: Per-Åke Hultberg

Regionerna har en nyckelroll i omställningen

En omställning i praktiken kräver ett starkt engagemang från hela Sverige. Sedan 2017 finns ett nätverk där regioner ingår med en gemensam vilja att driva på arbetet med att ersätta dagens fossilbaserade ekonomi, som bygger på ändliga resurser som kol och olja, med en bioekonomi. Att vi producerar mat, foder, biobaserade produkter, tjänster och bioenergi av förnybara råvaror där vi utgår från lokala förutsättningar samt tar tillvara det som vi idag ser som avfall.

Idag ingår alla Sveriges regioner i nätverket vars fokus är konkreta aktiviteter. Inledningsvis tog nätverket fram ett förslag till punkter som kan ingå i en svensk strategi för bioekonomi och samarbetet ledde också till att viss regional statistik om bioekonomi har tagits fram av SCB. Under 2023 har nätverket gett inspel till utredningen

som ligger till grund för bioekonomistategin och börjar nu ladda för att engagera också andra aktörer för att delta i den kommande remissen med sikte på att Sverige ska få en efterlängtat strategi för bioekonomi.

Den 31 januari bjuder Bioekonomi – regioner i samverkan in till en eftermiddag under Västerbottensveckan på Grand med rubriken: EU, Nationen och Regionen. Här fortsätter vi det viktiga arbetet att koppla ihop vårt arbete med EU beslutet och eftermiddagen inleds med hur den svenska bioekonomin påverkas av beslut som tagits i EU. Därefter är det dags för några regioner som representerar jord-, skog-, och vattenbruksregioner att diskutera vad förslaget till bioekonomistategi innebär för deras arbete. En gemensam dialog kring bioekonomins roll i omställningen avslutar eftermiddagen på Grand Hotel.

meå.

Staden med en snirklande älv, universitet med nobelpristagare, världskända musiker, Champions League-vinster, fin natur och ett blomstrande näringsliv.

Det här är annonsen som ska övertala dig att investera i Umeå. En lyckad investering handlar nämligen om så mycket mer än att bara hitta ledig mark, ett billigt elnät och bra infrastruktur om man ska lyckas i längden.

Du behöver en hel stad. En stad som mår bra socialt, kulturellt och som tar hand om klimatet både lokalt och globalt.

Du behöver en stad som håller i längden. En stad med påskrivna klimatavtal och en strategi för hur man faktiskt växer hållbart. På alla plan. För det funkar.

Varje år växer vi med 600 nya företag (som skapar 1463 nya jobb), flera nya spännande industrier, tusentals välutbildade studenter och fler och fler nöjda invånare.

Så har du några miljarder över och vill bli kompis med 132 036 peppade Umeåbor, ring etableringschef Fredrik Strinnholm på kommunen så styr vi upp en rundtur. Du hittar också mer info på umea.se/investera

Fredriks mobilnummer är 070-511 09 92

UMEÅ. MER INVESTERINGAR.